

ТЕЛЕГРАФУЛ РОМАН.

Телеграфъ е създаден отъ 1-а Октомври 1862 г.
Създаден е отъ 1-а Октомври 1862 г.
Създаден е отъ 1-а Октомври 1862 г.

Nº 79.

СІВІЙ. 4. Октомврі. 1862.

АНДЛОХ.

Число din Монархії пе зи an 8. ф. 1.
Еар пе о життѣ de an 4. ф. в. а.
Пентр пріч. ши церкви стръпне пе an
12. ф. пе $\frac{1}{2}$ an 6. ф. в. а.
Інспекторе со пълтескѣ пеп-
тре джихеа бръ из 7. кр. тиръ
из литеа піч, пентр пе доза бръ
из $5\frac{1}{2}$ кр. ши пентр пе треа ренцире
из $3\frac{1}{2}$ кр. в. а.

Сівій 1-а Октомврі. Къ фіна съпътстви тракъте съ
ші de създаденіе тіпографіи diechesan:

Inistrоkцію пе центръ джинъцъторій din скобъ
леле de реліція ортодоксъ ръсърітень, de създаденіе
Інспекцію пе съпремъ сколаре а Бісерічей ор-
тодоксъ ръсърітень din Мареле Прічінатъ ал
Ардѣалъ — Сівій дж. Тіпографія diechesanъ 1862.

Ачеаста інстроkцію пе атъта de допіръ пентръ скобълеле
попъларе елементаре, ши капітале, къпрінде дж. сіне дж.
тродъчереа ши скопъл інстроkцію, апои didaktika цепераль
из прівіре la дісчіліпъ ши ла педепсе, адекъ ачеаса порть,
девъ каре аре джинъцъторій съ трактезе сколарії тай из се-
нь дж. ачел тімпъ джемпнатъ ал віації копілоръ, къндъ а-
честіа пътескѣ дела віаца стръпсъ копілъръсъ, че ай пе-
тракътъ тай пътма из жокврі, ла о віації тай ordinatъ, тай
съріось, ка астфелі сколарії съ капете ізбіре. апелкаре ши
атрацере кътъ скобъ. Ачесті ф. din zica Інстроkцію пе път-
ицтвъ din десътъ рекомендъ джинъцъторій спре четіре ши
дітіпъріе дж. теторій. — Братце апои джинъцъреа скобъл-
оръ. Дестінагіа скобълор елементаре, ка сколарій съ
капете дж. еле фундаментъ в уп. ши съпътосъ
ла чеа din тъл джинъцътъръ; дестінагіа скобълор
капіталъ.

Тракъндъ ла didaktika спечіале, десволтъ тай джинъцъ
прічіпіе цепераль але didaktічей пентръ джинъцътъпгъл ре-
ліції, към адекъ аре катікетъл съ пътескъ дж. предареа джинъ-
цътътъріе реліції, ка тіперій съ прівіскъ дж. ре-
ліцію пе лор о тощепіре сквітъ дела пъріпдії
лоръ; апои джинъцъріе персонале але катікетълъ. — Маі
департъ didaktika ла предареа літвей джинъцъндъ дела літере
шіпъ ла Граматікъ, апои скріереа. дж. fine didaktika, че аре
de a ce обсерва джинъцътъріе человіале обіекте, тай алеся
а компътълъ ши а кътъріоръ.

Ачесті інстроkцію се адаптъ планъ de джинъцътъпгъл
адоптъ de тоате пацівніе кълте из джинъцъреа брелоръ, из
інстроkцію, към съ се прімѣскъ елеві дж. de осеvітеле класе,
към съ се ціпъ есаменіе, към съ пърчадъ джинъцъторій
ла формареа класіфікаціялоръ, зілеле de рекреацію, Фері-
сле челе тарі, джинъцъреа ши фініреа апвлъ сколастікъ. ш. а.

Чине а автъ окасіоне а дж.ла скобълеле поастре
ши а обсерва пе джинъцътъріе дж. трактареа
обіектелоръ, пеоръндіаль че дотпеште дж. еле, пешвіцътъ-
реа пъріпцілоръ, към копій дж. та скобъ тімпъ джинъцътъріе
фъръ съ се фіе прокопсітъ кътъ се пътінъ ши съші фіе джинъ-
цътъ къпштіцеле сале; ачела вшор се ва конвінце кътъ а-
жаторій ши джинъцътъріе са датъ джинъцъторій ши бъргаці-
лор de скобълеле при ачеаста інстроkцію. Ажаторій ей лъндъ
реліціосітатеа de віса інстроkцію пъвіліче дж. скобълеле по-
пъларе а датъ катікетіоръ, каріи пътъ аквіта десътъ de съ-
перфіциал трактаб джинъцътъра крещінеасъ, ачеаса інстроkцію
каре есте пе часарій, ка цепераріпніа вітоаре съ пътъ креасъ
фъръ прічіпіе реліціосе торале ши астфелі съ се фактъ прада
егоістълъ, ачелі верше стрікъторій, каре есте ізворълъ тъ-
търор рътъцілор сочіале. Катікетъл аре даръ чеа тай поп-
дероась кітмаре, къчі аре de провлемъ кълтіваре ши едзка-
ціяна крістіанъ а катекхіпілоръ съ ши есте факторълъ чел
тай джемпнатъ дж. віаца de скобъл, де ачеаса а джинъцътъ
ши інстроkцію аі да kondічереа къвіпчіось.

Планъ de джинъцътъпгъл адоптъ тай свій лънда-
інстроkцію а пътітъ из сквітътате Tгivinu и сферітъ
din тімпъ чеа тай векі ши жастифікатъ пріп історій, а-
декъ ачел локъ віде съ джинъцътъріе треі дрътврі: ал. Ре-
ліцію, ал. Літвей (чітіреа, скріереа, кътъріле) ши ал. Кал-
ківілъ саі компътълъ. Къчі декъ віл сътепъ аре прічіпіе ре-

ліціоасе съпътосе, дж. къпаште літвей са de ажеась ши шіє
калкъла сеё сокоті, апои ель есте перфектъ пентръ віаца прак-
тікъ спре каре се прегътеште. Декъ пе лъпгъ ачесте къп-
аштиде ва domni дж. шкоаль дж. ши опестатеа, о дісчіліпъ
стръпсъ ши асклатареа, пентръ каре дж. са джинъцътъ дж.
інстроkцію, атвпчі джинъцъторій шіа джинъцътъ проблема ші
се фаче чел тай фолосіторій тетвръ ал соціетатеі отпешті.

Есперінца пе дж. віаца, къ пічі челе тай віле ші тай
перфекте інстроkцію, пе фолосескъ пітіка, декъ пе воръ
терце ла ініта ачелвіа, кътъ каре съпъ джинъцътъ джинъцътъ
drapteceea, ка інстроkцію ачеаста съ пе рътъпъ літеръ
тоартъ, чі съ дж. та ініта джинъцъторій, de віде а-
пои аре съ пърчадъ віаца сколаръ, а джинъцътъ съпрема ін-
спекцію de скобъле diechesanъ пріп дрътврі чіркъларъ, сло-
возітъ кътъ Пърінції Протопопі ка інспекторі de скобъле трак-
тівалъ, каре съпъ аша:

Nр. шк. 45.

**Преа-Чіпстіцілоръ Пърінції Протопопі ти Ад-
міністраторі протопопед!**

Къпаштеі ші сінгврі Преа-Чіпстіцілоръ Пърінції!
гръйтатеа, че ві саі джинъцътъ пріп хотържреа Соборълъ в
пархіалъ din апвя 1850. съв §-ф. 17., къндъ ві саі дж.
кредінгатъ Інспекторате сколаре din Протопопіате ре-
спектіве.

Къпаштеі ші пе дечееле, каре пе терепъл джинъцътъ-
ріе кълтъріе падіонале ле джинъцътъ тай дж. тоате зіле.

Къпаштеі ші ачеаса, къ кішпърі воастре інспекто-
рале сколаре падіонале кореспнде пътма прелжгъ абе-
гарае інтереселоръ пропрії, ші пріп сакріфічіврі.

О ре кітмареа таа інспекторале съпремъ сколаре
есте тай вшоаръ?

Деакъ ей пе m'амъ десквръціатъ de гръйтъціле ші
непльчери, не те джинъцътъ дж. партеа ачестів ратъ
алъ кітмереі тае, ші рътажъ кредінгосъ Devicel та-
ле: „Annainte“; атвпчі фачеду ші Преа-Чіпстіціле во-
астре аша; пе въ сперіаці de гръйтъці, чі къ бъргъціе до-
ведітъ пътіці джинъцътъ пе терепъл колцюросъ, оліділъ,
кълтівацилъ, къчі ва поди фрътє позіле, фрътє de літ-
ніареа францілоръ ші філоръ пострій de вінъ съніце ші de
о Реліціе!

Ей аша крэзъ, къ челе тай тарі гръйтъці леімъ
джинъцътъ, къчі поседемъ Тіпографія diechesanъ, ші neamъ
джинъцътъ пентръ кърціле требіпчоасе сколаре, ші каре
не тай філескъ, кържандъ ле вомъ авеа; къчі падіонале
шкобълоръ дж. Епархія пострій се све ла 600., ші аша
 машіна трабеі сколаре, ші пріп са а кълтъріе ші а лъ-
тіпъріе падіонале, реліціосе ші торале о атвпчі дж.
тішкаре ші активітате, ші neamъ ретасъ дж. ачеа джинъ-
цътъріе, ка съ адгчетъ машіна требеі сколаре ші а къл-
търіе падіонале ла о старе тотъ щал перфектъ.

Ші токта ачестъ джинъцътъріе т'аі джинъцътъріе пр-
mine а компътъ, ші а скріе дж. тоделлъ адоптъ de
кътъ тае Ispidikcіtіе съпремъ сколаре din літвей къл-
тівацилъ алетврата ачі Інстроkцію пентръ джинъцътъ
пострій din скобълеле поастре торале ші капітале, ка а-
ша джинъцътъ съ поатъ фіче къ спорів тай вівпъ кітма-

реа лоръ, ши а ревърса **Литр'о** тъсъръ тай маре разеле лята пъре национале.

Дечи ачаста **Литрътъндинъвъ**, крезъ таре, къ През Чинстие воастре ка **Инспектори** трактвале де школе веш **Литръцша** ачаста а таа **Литръжире** пентръ **Литрътънтаре** требеи поастре школаре атъсъратъ валореи ей, че о аре **Литръ** **сine** **Литръшъ**, ши веди стърви, ка атжтъ **Директори** локал de школе, кжтъ ши тоди **Литръдътори** пострій съ ши о прокъре, ши съ о **Литръде** de ростъ, ши дъпъ поведеле еспъсе **Литръжиса** съ се поарте.

De ачеа вие веди фаче, deакъ веди конкіета пре **Литръдътори** трактвал; спхиндъле къ ачелъ прілекій, къ пе вакапдіеле апълъ війтірій воій тріміте къ ажжторівлъ лві Dzev Komicarі школарі **Литръ Епархіе**, каріи воръ adnra пре **Литръдътори** dіntр'внъ Протопопіатъ, ши воръ цінеа къ джпшій конферінде ши есамене din ачастъ **Інстръкціоне**, ши къ дорескъ, ка Komicarii мі съмі рапорте же челе de лавда decnre **Литръдътори** пострій, къ адекъ ши **Девіса** лоръ есте „**Литрънанте**“, ши къ ачеста о доведескъ **Литръ фаптъ**.

Сіві 17 Септемвріе 1862.

ANDREI m. n.

Епіскопъ.

Din ачестъ чірквілар ресълтъ тай **Литръ** ачеса **Литръ** рътоаре конвінцере, къ афачеріле сколаре ши **Литрътънтаре** лор саі **Фъктъ** ла органеле бісерічешті **Литръ** ръчиате къ кондъчереа требеи сколаре, о честіоне de віацъ. Архіеръвлъ рътьне кредитіюсій debicei сале „**Литрънанте**“ ши провоакъ ши пе събордінай съї, ка съ о adontézъ, къчі аста ну е тай твлтъ къ птінцъ. **Литръ** стагнадіоне ну е віацъ, ea се manifestezъ посітівъ **Литръ** пропъшіре ши негатів **Литръ** репъшіре; аста пъпъ че съптимъ вій ну е тай твлтъ къ птінцъ, спірітвлъ тітінлві не **Литръ** ръшише ши требеи съї птінцъ атъсъратъ сокотель. „**Литрънанте**“ даръ зічетъ ши пої, птінкъ съ ну не тай **Литръ** дінедече, къчі челъ квріюсій а **Литръ** de жътвітате.

Dopindъ **Литръ** ка ачеста інстръкціоне съ казъ пре птінцъ poditoriшъ ши debenindъ **Литръ** тъна **Литръдътори** съ адекъ ачелъ фрікте, каре акторка ей леа автъ **Литрънанте** окілоръ ла комізіереа ей ши твлцъ mindъ къ тоці ши пентръ ачестъ таре пашъ, че съ **Фъктъ** **Литръ** треаба сколарь, а кървій dimensiune е птінцъ, съ dopim ёрьші къ тоці, ка Komicarii, каріи дъпъ съпетъ чірквіліві, воръ **Фі** тріміші **Литръ** adincs съ се конвінгъ **Фъктъ** аолосітъ ачеста інстръкціоне, съ аівъ віквіріз а рефера тай марелві съї, къ **Девіса** лві „**Литрънанте**“ са **Фъктъ** ши **Девіса** тутвор върбаділор de скоаль.

**Sibiu 1. Octom. Gazetele oficiale ne aducu la sci-
fintia:**

Ca innaltulu guvernur regescu alu Transilvaniei a prolongitu terminulu prescrisu pentru dovedirea firei colonicale, sau allodiale a pamenturilor, carele era defiit pana in 31 Aug. 1862, — pana la 31 Decembrie 1862.

Ordinatuna aceast'a e de mare importanța pentru acei fosti iobagi si domni de pamentu, carii pana acumu au intardiatu, a redică procesu pentru recastigarea unoru asemenea pamenturi: dreptu acea facemu atenti pe ceia, pe carii ii atinge aceasta mai deaprope, ca se se folosasca de beneficiul acest'a, ca ce dupa decurgerea terminului 31 Dec. 1862 isi voru perde dreptulu, de a mai proceda pentru dovedirea naturei colonicale sau allodiale a pamenturilor.

O епістолъ din Biena **Литръ** „All. Zeit.“ zive: Къ деоц-
вітъ інтересъ прівескъ оamenії акъма редктоарчереа **Литръ**-
ратълъ. Пондероасе честіоне de інтерпъ політікъ **Литръ** засе
деслегаре. Констітюціоне din Феврвріе ну поате ръть-
неа **Torsu** (трікій **Фі** кріпъ): Парламентълъ австріакъ тре-
бое съ се елібересе формалmente de стереотіпа акъсъчіоне,
къ елъ totzhi есте птінцъ вій парламентъ транкілатъ. Пъпъ
акъма саі акъдатъ партітълъ акціоне de опосіціоне, че **Литръ**
върбації de статъ аі **Унгаріе** аі птінцъ **Литръ** контра рекъ-
поаштерій Констітюціоне din Феврвріе. Акъма се лвіръ де-
спре ачеса, ка ачеста опосіціоне съ **Литръ** саі съ се ръпъ.
Са ши съпятъ din mai твлтъ птінцъ, къ кавіпетълъ ліпсеште
епердіа, ши къ елъ стъ **Фі** снатъ фадъ къ констітутівеле
грєтъцъ. Челе тай апроапе съптимъ воръ dobedi, къ лві-
рълъ ну стъ аша, ши къ аі обсерватъ птінцъ потрівітълъ то-
мптъ, ка **Литръ** съ dé віацъ дечісіпелоръ сале въртоасе

ши біне пондерате. Ши **Литръ** адевъръ ну ар тай фі къ пв-
тіпъ тай твлтъ, а търж лвіръліе ка ши ппъ акъма. Два-
лістълъ, сперіатъ din терепвль віедії пвілкія політікъ, а фу-
нітъ **Литръ** черквіръліе редітълі. Ачі се рестаэръ din афаръ лі-
піштеа, **Литръ** адъпчітме дінс лвіта неконтенітъ, ши deакъ
віделе тареи політіче се арпкаш **Литръ** съсъ, **Литръ** време че ае-
рвлъ ретась ліпштітъ, хоріонтълъ съпін; атвпчі а фостъ ач-
еста токма віпъ септъ ал віоічівпей лвіръліи събтерапе. Маі
поате рътьнеа ши тай **Литръ** аша, **Фі** ка съ пе ловескъ
къ дрептълъ іппітадіоне, къ ну съптимъ in кіарітате асвпра
шітіе ши тежілоачелоръ політіче de констітутівне а постре.
Птітъ поі тай твлтъ рътьнеа **Литръ** неактівітате, че се
лпсемпъ de контрапіри пострій de o ne ажніцере **Литръ** конкітата-
ціоне? Трэзве съ се фактъ паші, каріи доведескъ nedisпtata-
веръ, къ квітітеле **Литръ** ростіте **Литръ** пріма Maiш de
тай пайнте, **Литръ** ши астъгъ съптъ пондероасе. Къ віпъ кв-
вітъ, актіварае Констітутіоне din Феврвріе **Литръ** церіле de
корапъ din коло de Лайта, требве съ се ia серіосъ **Литръ** пер-
трактаре. Редітълъ ва пші ачі **Фі** пасівпе ши пречіпітап-
пъ, елъ **Литръ** се ва рекълеце ла тоатъ **Литръ** пларе **Литръ** в-
німеа віпі въртоасе, хотържте, дъдътоаре de тъсъръ квіттаре
ши ва петеzi дрѣтвіріе, каре дъкъ ла парламентълъ чептірлъ.

Лві „Pest. Ll.“ се скріе din Biena къ датъ din 5-a Ок-
томбре к. п. Честіоне трансільванъ а debenitъ **Фі** **Литръ** doia-
ль прін адъпареа комітетелоръ твіпічіпале ла о секціоне, ши
Литръ засліваште de cine, че съ се фактъ акъма, дъ-
пъ че сперанделе че ерад **Литръ** спірчіате de комітетеле комі-
татене ну саі **Литръ** ліпplіт. Дъпъ нут се авде, капчеларія авлікъ тран-
сільванъ ну прівеште **Литръ** засліваште констітутіоне комітетелоръ комі-
татене ка авсолютъ птімітчі; din контръеа квітъ къ а квітітатъ
віпъ терепвль, пе каре се поате контінга олічеркаре de o конп-
дelleцере. Деспре челе тай апроапе тъсърі поате къ ну саі
Фъктъ **Литръ** пічі о конкітасіоне, **Литръ** ка пробавер ті се **Литръ**
съптимъ, къ комітетеле комітатене dіcolvte, саі dіcolvende се
воръ констітутіоне de ной ши спре ачестъ скопъ се воръ фаче а-
лещеріи позе, ши къ челе че саі пророгатъ се ва черка ёрьші тай
тързій. Елъ квітъ къ deocesіре a рѣдика doe momente. Е
пробавілъ, къ къдеріле алещерілоръ ла комітетеле комітатене
ну воръ рътьнеа **Фі** фріріпіцъ асвпра ordinei electorale
пентръ dieta трансільванъ, ачеста ordine electorale ar fi
поате de твлтъ іспръвіть ши пвілікатъ, deакъ ну сарвъ фі а-
штептатъ арътареа поі алеселоръ комітете комітатене. Къ
прівіпіцъ ла dietъ а фостъ конкіттареа честоръ din віпъ **Литръ**
тоатъ **Литръ** плареа віпъ прелідів, а кърві ешіре ну ва ремъ-
віса **Фі** релікрапе асвпра акціоне фратей **Литръ**. Елъ квітъ
даръ а птітеа пресніпне о modifiکаціоне a прегътітіе ordine elec-
toralе пентръ dietъ ка пробаверъ, **Литръ** стагната віацъ твіпічіпалъ
ва авеа інфлінцъ ши асвпра тітілві пентръ конкіттареа die-
tei, къчі алещеріеа ла dietъ пресніпне віпъ регълатъ органістъ
administraції. Ачеста аръ фі автъ съ се десвоалте токма
din активітатеа комітетелоръ твіпічіпалъ. Прін цінереа нега-
тівъ а лор de okamdatъ се ва амъла ши decvoltarea organic-
tivlъ adminіstratіv ши алещеріле ла dietъ се вор птітеа **Литръ**
квіпінца птіа **Литръ** тітілві тай тързій. Ачеста есте чеа
mai esenčialъ іntіmіzаціоне, че се птіреште аіча ла локріле **Литръ**
формате къ прівіпіцъ ла афачеріле трансільване.

Bazeu 20 Septem. 1862.

Preotimea romana e neculta, neinvatiata, nu merita sala-
risare cum se cade! Acestea suntu inculparile neamicilor
preotimiei noastre. Camu astfelui de lovitură nedrepte i se
arunca in fatia in loculu unei sprijone. Nesce asemenea au-
diuri amare mai gusta ea in loculu prea cuvenitei dotarii. Iata
camu la atatu ajunse pre la noi hotarirea Inclit. Universitatii
in timpulu de 4 luni de dile.

De altfelu candu scimu, ca suntu siliti a responde ce suntu
detori si ce este hotarit, nu ne cade reu neci de injurii,
pentru ca scimu si aceea ca omulu reu de plata prelunga a-
ceea ce nu plateste bucurosu, mai arunca si injurii.

Dar se vedemу incatu se potu sustinea acelea inculpari ale
pomenitiloru Domni. Domnialoru dicu ca preotii nostri suntu
neculti, neinvatiati; — aceasta in parte poate fi dreptu. Dar
se ne spuna Domnialoru, cumu se voru potea cultivá deplinu,
ca se mai inveti si elu cate ceva, este constrinsu se tienă
de cörnele plugului? deca este constransu se vina la St'a Bi-
serica cu fatia acoperita de sudori si pulbere? cu unu cu-
ventu deca preotulu romanu e silitu in sensulu celu mai strictu
cumu cuventului asi castigá panea in sudorea fetiei sale, apoi
cumu pote cineva pretinde că elu se se cultive si se mearga

Inainte? Ba sub asemenea jurstari se nu ne miramă de că în locu de a face pasuri progresive, și cei ce au studiatu mergu regresiv; avemu esempe ca tinerii si din cei mai bătrâni de altuminterea culti cu cate o facultate, preocupati de cugetele economice, au uitatu si ce au sciu. Dara preste aceste totu veti dice, ca se inventie tinerii candidati de preoția destulu, inca inainte de a se face preoți. Da Domniloru, cineva va fi nebunu ca sesi consacresc mai diumatate viatia, pentru ca ceialalta diumatate se fia robu. Si e întrebarea ca are ore mediloce spre aceast'a. Firesc in statuni unde traiul vietii este mai lesne, se facu preoți apti; dar catu de raru suntu asemenea statuni!

Deci nu intardati cu salarisarea preoției romane, si in securt timpu nu veti avea cauza a ve plange de necultur'a ei, nu cereti că mai intai se se cultive preoțiea si apoi se o dotati, fiindu-ca aceast'a este unu istoronu proteronu, o imposibilitate fizica si psihologica, o absurditate.

Dar mai dica Domnia loru ca preoții romani nu merita salarisare. Se vedem incau este dreapta si aceasta inculpare. — Totu lucratorulu este vrednicu de plat'a sa, dice Sf'a Scriptura. Se cercetamu de lucra preoțiea romana pentru că se fia vrednica de plat'a sa?

O parte a preoției noastre intr'adeveru raru invatia pre poporu prin predici facute de ei insi, ci mai desu le citescu din Cuventari tiparite, ca nu e vin'a loru amu aretatu mai susu; dar pentru aceast'a le impune loru ritulu si dogm'a nostra cu multu mai multe osteneli. Se cugete cinev'a numai la servitiurile dumnedieesci cele multe si lungi cu invatiaturi cetite destulu de patrundiatore, se cugete cinev'a la cererile cele multe ale fiilor ei sufletesci, cari in tota ora o supara si-si cere povatiuri si indreptari. Se cugete cinev'a apoi si la stol'a cea prea mica, ce nu merita a o mai numi; care in multe comune bisericesci se reduce numai la cativa crucieri; afara de acestea apoi se mai cugete cineva la acele servitii, care constringe pe Preotulu romanu că se fia dì si nòpte pe ori ce timpu gat'a spre servitu, pentru că acumu se mangaie unu bolnavu si selu impartasiésca cu sfintele taine, acumu se ingrópe seu se botéze unu nou nascutu ect. pentru preotulu romanu nu suntu ferii, nu este recreatia si salaru inca nu este. De va fi constrinsu se absenteze macar numai o dì, elu trebue se ingrijasca de suplentu. Mai adaugem insa, cumu ca ce atinge multimea Romaniloru afara de Bucovin'a si Besarabi'a, unde e Daci'a lui Aurelianu de peste Dunare? care astazi e Bulgari'a, Macedoni'a, Moglen'a, Traci'a, Tesal'i'a, apoi romanii carii suntu pe langa muntii Emului si Pindului, in Greci'a diumatate din ei s'au grecit, unde suntu cei din Mesi'a inferiora si superiora? acumu Dalmati'a, Croati'a Slavoni'a si Sremulu, (Sirmiu) apoi cei din Serbi'a, unde eparchi'a Timocului consta toata din Romani; in Ungari'a pacinacite si Cumani'i inca suntu romani, numai catu s'au ungarizat. Se vedem avutu-au ungurii intenționea a unguriza pe poporul roman? asi'a vorbia la timpulu seu Wesselényi: Naciunea ungurésca va dà altoru popore dreptulu din bun'a sa vointia, si asi'a donandule dreptulu va ave dreptu d'a pune conditiuni, dar' acestu dreptu a celor a se impartasiesc carii se potu nationalizá, adeca se tinu de naciune, si cu aceast'a se contopescu. Ce este scopulu? Cumuca numai astfelui de locuitori se se tina de naciune. Naciunea d'acumu ast'a postesc dela acelu popor, si cu atâ'a se deobligă acelui'a. Decumu-va nu ar' pretinde dela densii aceea ce ar' face pe locuitori unui pamentu civi, membrii naciunei, adeca insusintele naciunali si limb'a naciunale, si ca scopulu celu mare si frumosu că se-i faca naciune, nu in intregime ci numai in diumatate s'aru indeplini, pentru ca, precum oameniloru voitor de a se civilizá puterea misicatoare si activa o da dreptului civilu, asi'a acea schintea carea insufla viața e numai numai datin'a nacionale si limb'a. Pentru aceea nu numai probable, dar' inse pare a fi de lipsa, cumu-ca in tiar'a noastră (ungurésca) numai suptu acea condiciune se se impartasiesc tieranulu strainu de drepturile naciunali, că se fie unguru, si cu acea naciune cu care voësc a trai se fie un'a, cu limb'a si datinele sale se se contopescu, prin urma e acei carii nu sciu unguresc, si nu suntu unguri, precum cu incetulu s'ar' ungurizá asi'a si-aru capela si drepturile naciunali: va se dica „cuius regio illius religio“ acui e tiar'a acelui'a e relega. Acestu propusu nici nu s'a eseuștiu ni-ce se va eseuști, ca-ce dreptatea pretinde egalitate intru toate. Ér' Magyar ország vorbesce in urmatoriulu modu: Suntu oameni dintre romani, carii nebaganu in seama drepturile istorice si legile pana acumu esistente, voiescu a crede cumu ca viitorulu naciunei romanesci numai asi'a poate si asigurat, deca-si va redicá limb'a de limba politica neconsiderandu dorint'a poporului, carele aspiréza la libertatea constitutionale.

Se aratamu lucrul unui preotu romanu fatia cu datorile sale că preotu. Dar pre langa acele elu mai are inca si alte indatoriri si osteneli fatia cu statul. Óre putina responsabilitate ia unu preotu prin purtarea matriculeloru, prin demandarile cele multe cu termine pentru nescarva tablele, liste de conduită, conscrieri, decopieri, atestaturi si cate si mai cate si pentru toate acestea ce recompensa este?

Iata dara Domniloru! ca preotulu romanu lucra destulu si prin urmare merita si inca prea merita plat'a sa.

Deci Domniloru de voiti se traime in armonia unulu cu altulu, cumu afirmati, nu ve mai ganditi a aduce in deplinire decisiunile Incl. Univers. din anii 1848 si 1862 in privint'a salarisarei preoției, ca merita; candu voru fi preoți nostrii dotati, atunci, se voru pregati candidatii mai bine pentru acestea posturi inseminate; cei cam neculti voru avea timpu si mediloce de a se potea cultivá, iara cei culti nu voru veni in trista pozitie de a uitá si ce sciu. Numai asia va devini culta si preoțiea romana din fundul regiu, ceea-ce va fi de mare folosu pentru intregulu tienutu. — Noi pricepem ucatu este de greu a oferi cineva din bunurile comunale candu le priveste ca ale sale (de si suntu in parte ale romaniloru) pentru o cauza ce nu ne prea intereseasa, de aceea earasi este neaparatu de lipsa ca DD. Protopopi se restorne tòle petrite se umble in urm'a causei, să urgeze, se pretinda si se arete midiloculu salarisarii, care o aru acoperi, si se nu accepte mura in gura. — Se faca dora aceast'a ordinariatulu? Acela sianu facutu detorint'a; deci urmease se lucre Dloru din tòte puterile fiindu ca salarisarea sau decretatul de doue ori cu putere

de lege recunoscuta prin urmare debue se se realisese pre langa tòte opositionile, de cumva I. Universitate nu este numai papusia inaintea Comunitatilor si Dregatorilor ei si de cumva intarirea Maiestatei Sale se respecteasa dupa cunintia.

(Cea de la 1 Octombrie 1862.)
De catu nemicu si principiulu celu falsu e mai b'ntu, organizarea fie catu de gresita totu-si are meritul seu."

Acum a inceputu unu corespondinte in Magyarsajtó a se fragmenta, pentru dea mai croi cai Romaniloru s'a le desaproba procederea in cultur'a si in curetieni'a limbei, cam in acestu chipu. Privindu la popoarele resaritului se esperiezia cumu-ca Moldo-Romani'a sau unitu suptu unu principe comunu, unde Romanii suntu peste 3 milioane (?) in Ungari'a de catra resarit inca se mai afla 2 milioane (?) totu de o religiune ortodoxa greco-neunita. E ponderosu, deaca se vă luă a minte, ca Romanii neadaugendu Besarabi'a si Bucovin'a facu o suma de 6 milioane. (?) Dupa acestea aretari, continueza, cumu-ca e desaprobatate matuirea in progresarea limbei, dicandu cumu-ca aceast'a nu se inaltia din limb'a poporului, ci literatii ascemenandu-o cu ni ce limbi care suntu provediute cu literatur'a completa, modifica totu ce ar' trage pe turcie, ungurie, sirbie, s. m. d. ér' construtiunile le imbraca in cuvinte latinizate, francite si italienizate, pe care poporul nu le intielege, asi'a urmaresce la 2 limbi deosebite, un'a a literaturei, alt'a numinduo a vietii. Dice cumu-ca literatii incepua uitá, cumu-ca limb'a poporului romanescu e unu conglomerat alcătuit din limbi deosebite, in care latinismulu e in preponderantia ear' cuvintele ce s'aru paré a fi unguresci, grecesci si slavone, le scotu, adoptandu cuvinte latinesci, francesci sau italienesci. Cumu se fie capetulu acestei teme vomu vedea din continuarea corespondintiei. Mai adaugem insa, cumu ca ce atinge multimea Romaniloru afara de Bucovin'a si Besarabi'a, unde e Daci'a lui Aurelianu de peste Dunare? care astazi e Bulgari'a, Macedoni'a, Moglen'a, Traci'a, Tesal'i'a, apoi romanii carii suntu pe langa muntii Emului si Pindului, in Greci'a diumatate din ei s'au grecit, unde suntu cei din Mesi'a inferiora si superiora? acumu Dalmati'a, Croati'a Slavoni'a si Sremulu, (Sirmiu) apoi cei din Serbi'a, unde eparchi'a Timocului consta toata din Romani; in Ungari'a pacinacite si Cumani'i inca suntu romani, numai catu s'au ungarizat. Se vedem avutu-au ungurii intenționea a unguriza pe poporul roman? asi'a vorbia la timpulu seu Wesselényi: Naciunea ungurésca va dà altoru popore dreptulu din bun'a sa vointia, si asi'a donandule dreptulu va ave dreptu d'a pune conditiuni, dar' acestu dreptu a celor a se impartasiesc carii se potu nationalizá, adeca se tinu de naciune, si cu aceast'a se contopescu. Ce este scopulu? Cumuca numai astfelui de locuitori se se tina de naciune. Naciunea d'acumu ast'a postesc dela acelu popor, si cu atâ'a se deobligă acelui'a. Decumu-va nu ar' pretinde dela densii aceea ce ar' face pe locuitori unui pamentu civi, membrii naciunei, adeca insusintele naciunali si limb'a naciunale, si ca scopulu celu mare si frumosu că se-i faca naciune, nu in intregime ci numai in diumatate s'aru indeplini, pentru ca, precum oameniloru voitor de a se civilizá puterea misicatoare si activa o da dreptului civilu, asi'a acea schintea carea insufla viața e numai numai datin'a nacionale si limb'a. Pentru aceea nu numai probable, dar' inse pare a fi de lipsa, cumu-ca in tiar'a noastră (ungurésca) numai suptu acea condiciune se se impartasiesc tieranulu strainu de drepturile naciunali, că se fie unguru, si cu acea naciune cu care voësc a trai se fie un'a, cu limb'a si datinele sale se se contopescu, prin urma e acei carii nu sciu unguresc, si nu suntu unguri, precum cu incetulu s'ar' ungurizá asi'a si-aru capela si drepturile naciunali: va se dica „cuius regio illius religio“ acui e tiar'a acelui'a e relega. Acestu propusu nici nu s'a eseuștiu ni-ce se va eseuști, ca-ce dreptatea pretinde egalitate intru toate. Ér' Magyar ország vorbesce in urmatoriulu modu: Suntu oameni dintre romani, carii nebaganu in seama drepturile istorice si legile pana acumu esistente, voiescu a crede cumu ca viitorulu naciunei romanesci numai asi'a poate si asigurat, deca-si va redicá limb'a de limba politica neconsiderandu dorint'a poporului, carele aspiréza la libertatea constitutionale.

E ne negabile cumu-ca o naciune numai atunci poate progresá cu asigurantia pe terenulu culturiei de cumu-vă si-a cultivatu limb'a, aci e demna de lauda clas'a mai intelepta a poporului romanu, carea prin cai diferite intre multimea incunguiatorilor de alta naciune, precum suntu serbi, carii li-au casinutu inpedecaminte, bagandu limb'a loru prin bisericile romaniloru, ér' in scoalele elementare de prim Banatu si comitatulu Aradului propunandu-se limb'a serbescă copiilor romanii, 1) astu felu de procederi a stricatu multu. Se vedesce mai departe scrupulositatea corespondintelui, pentru introducerea limbei romanesci in comunele locuite de romani, precum se dovedesce din

1) Dar' aprobatate si compilante de cine si despre cine suntu? cor.

inercarea să, cumu ca cultur'a limbii mai cu seama se poate face pe termenul literale, si gresiescă acelă-a, carii neputindu strabate cu deplin la abilitatea ei, voiescă a o redică de politica, 2)

Mai pe urma incheie, ca limb'a cultivată romana abate dela limb'a poporului, ca-ci popornu numai prin folosirea talmaciului o ar intielege, și astăne fiindu-i soarta usiurata, urmarescă, cumu-ca libertatea constituțională poate aduce indestularea completă, 3) Purcediindu după testulu scripturei dicem: Pazitive de profetii cei minciunosi, carii vinu la voi în haine de oi, er' în launtru suntu lupi rapitorii.

U.

ПРИЧІПАТЕЛЕ 8NITE.

Журнале de песте Карпацие не адактъ днѣвнѣго ареа циркъ днѣ віторе къ окасіїна тѣрглѣи Мощилоръ се ва днѣ фінда ли Бѣкремѣ о Еспосідівне националь де агріклтъръ ші индустрия. Пентру каре а ші ештъ о

Александру Ioan I.

Іх тила лві Душане зе щі воину националь, Domnъ аз Прічіпателор-блите.

Да тоді de фацъ ші віторі, сънътате:

Асъпра рапортълвій Миністрълвій Постръ Секретаръ de Статъ ad interim la департаментълвій Агріклтъреї, Котерчівлвій ші Лавкърълоръ Пъвліче къ Nr. 5808, релатів ла днѣпіндара днѣ ава віторія къ зпнї Еспосідівне Националь де агріклтъръ ші индустрия, къ окасіїна Тѣрглѣи Мощилоръ,

Авъндъ днѣ ведере неапърата треба віть че се симпте ка съ се днѣпінде зе ші днѣ Цеаръ піште інстітъціїні атътъ de фо-
лосітоаре, каре азъ фъктъ се прогресеze индустрия ші агріклтъра Статърълоръ ѹnde саъ днѣпінде;

Авъндъ днѣ ведере жерпалъ Консілівій de Миністрі днѣ-
кіят ла 24 Августъ;

Ам декретат ші декретъ че зртеазъ:

Арт. 1 Се ва днѣпінца днѣ апълвій віторія ла Бѣкремѣ, днѣ лві Mai, къ окасія Тѣрглѣи Мощилоръ, о Еспосідівне Националь де агріклтъръ ші индустрия.

Арт. 2 Фондъріле печесарій пентру днѣпінде ачелеї Е-
спосідівне се ворѣ преведеа de кътре Миністерълвій Агріклтъреї,
Котерчівлвій ші Лавкърълоръ Пъвліче днѣ Бѣдцетъ апълвій вітор.

Арт. 3 Миністрълвій Постръ Секретаръ de Статъ la Департа-
ментълвій Агріклтъреї, Котерчівлвій ші Лавкърълоръ Пъвліче есте
днѣпінде зе адъчерае ла днѣпінде ардонанжер де вага.

Датъ днѣ Бѣкремѣ ла 12 Сентемврія 1862.

Александру Ioan

Миністръ Секретаръ de Стат ad-interim la Департ. Агріклтъреї, Котерчівлвій ші ал Лавкърълоръ Пъвліче.

Катацій. Nр. 743

Ной фелічітълвій din adънкыи inimieи пе францій пострій чеј
de песте Карпацие пентру ачеса та еспосідівне de мape импор-
тъші ле допінѣ съкчесъ чеј маи вен.

Нотіце Dікверсе.

Пріпівлъ Сербії а прімітъ kondiçіїнеле de днѣпінде ші
а плектъ ла Грагевад. Міліція националь са словозітъ ві-
нереа трекутъ акась.

— Гаріанди съ фіе zică, къндъ а азитъ de amnestia са :
нъмаи чеј віновація се потѣ amnestica, елъ ну прімеште а-
чесъ фавор ші віа фаче вѣпоскътъ totъ adевърълъ.

— „Agram. Zeit.“ днѣпінѣ пе кроаці ка съ теаргъ днѣ
Сенатъ імперіал.

— Кравале фъкте асъпра жідовілоръ днѣ M. Ошорхеи
сай лъцітъ ші асъпра жідовілоръ din Акошфальва, Baia ші
Бахна.

— Демоліреа барікаделоръ днѣ Београдъ а днѣпінѣ ші ар-
тадіонеа попорълъ есте мape.

Nр. 248. PUBLICATIUNE.

In urmarea Conclusului adusu in Siedint'a Comitetului Asocia-
tionei, tienuta in 2 Septembre a. c. §. 90. prein care se desige, că
anul activitatii Comitetului si a Cancelariei Asociatiunei, se se incé-
pa totu de un'a cu 1-a Ianuariu c. n., si in legatura cu decisiunea
Comitetului copresa in §. 97, prein carea se statoresce, că celi,
cari au platitua taesa de membrii ordinari pre cele 14 luni adeca :
dela 1-a Novembre 1861 pana la 31 Decembre 1862, se se consi-
dere membrii ordinari pre a. 1862, er' cari voru remanent membrii
ordinari si pre a. 1863 se plateasca tac'a prescrisa prein §. 6. seau
capitalulu correspunditoru odata pentru totu deuna, dela 1-a Ianuariu
n. inainte : subsrisulu Comitetu in conglasuire si cu conclusulu seu
adusu in Siedint'a dein 8 Octobre a. c. se semte indetoratu a provo-

2) Cei carii nu suntu nepasatori voru stradui a-si insusi limb'a
cumu se cuvine, că se pota areta ca este abile de limb'a politica,
ca-ci precum este in România, asemenea poate si si pe la noi, cor.

3) Constituciunea fu la mana numai rabulele unguresci numai
de catu o nemicira, tintindu la prerogativa cu asuprirea altora cot.

ea prein acestea pre toti D. D. Colectori ai Asociatiunei, că respectivo u membrii ordinari, se binevoiesca a face cunoscute susu-amendamentele decisiuni, nevolienduse toțu deodata a tiené in evidenta numele respectiviloru membrii contributiori.

Dein Siedint'a Comitetului Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu, tienuta in 8 Octob. 1862.

Br. S i a g u n a

Presiedinte.

Ioan V. Rusu m. p. Secretariu Secundariu.

Nр. 54-1

Едиктъ

Пріп каре Маркъ Самоилъ неорвстікъ днѣ
Фелдиопа, кареле de mai твѣтъ тімпъ азъ първсітъ пре леци-
та са соџе Парасківа ржна Dadu din Мъгерѣшъ,
Фъръ а се шті локълъ ші модълъ петречерей лві, се днѣдато-
рэзъ пріп ачеста ка днѣ терминъ de впѣ ană ші o zi, дела
датълъ de фацъ, петречерей съ се днѣпішезе днaintea скаж-
нія Протопопескъ съскріп, петръ къ ла din потрівъ че-
репеа Содіе лві de през. de фацъ, се ва пертракта ші Фъръ
de елъ ли днѣдесловъ Капобелор съпітей постре Бісерічі гр.
ръсърітene.

Брашовъ 25 Сентемврія 1862.

Сказнълъ протот. гр. ръс. алъ Трактълвій П. Брашовълъ.

Ioann Petrikъ Протопопъ.

35—3

Publicatiune de concursu.

Pentru premiulu literariu de 100 fl. v. a. alu Asociatiunii transil-
vare pentru inaintarea literaturei s. c. l.

Intru intielesulu articul. XIV p. i. din siedint'a III a adunarii ge-
nerale din a. c. subscrisulu Comitetu publica prin acesta concursu la
premiulu de 100 fl. v. a. cu

Cea mai buna carte despre Inaintarea economiei de
campu si a pomariei intre romani pe langa urmatorele Con-
ditumi.

Acea carte se dea celu putinu 10 cõle tiparite in 8° mare (camu
30 scrise).

Se fia compusa in stilu catu se pote, mai popularu si usioru de in-
tielesu si cu de plin'a cunoascintia teoretica si practica in acesta spe-
cialitate.

Manuscriptulu se fia curat, usioru de citit, inse nu scrisu de man'a,
anctorului si nici subscrisu de elu, ci numai prevediutu cu unu Molto.

Terminulu concursului e presiptu pe 31 Maiu 1863 pe candu, manu-
scriptulu este a se trimite la subscrisul Comitetu.

Manuscripcie care aru veni dupa susnumitul terminu, se voru socotu
de intardiate.

Sibiu 4 Sept. 1862. c. n.

Comitetul Asociatiunei pentru inaintarea
literaturei si culturiei poporului romanu.

Nр. 46—2

Publicatiune de Concursu.

La postulu de Profesur'a musicei vocale, si a Cantailorу bis-
ricesci pe note dupa regulele Artei, eu care e impreunatu unu salariu
anuale de 500 fl. v. a. si Cuartiru naturale cu 2 odai — in mediul-
culu loru culina — cu celariu si gradina de legumi. — Terminulu pen-
tru concursu e presiptu diu'a de 1-a Ianuariu 1863 st. n. — Dorito-
rii de a concura si ocupă acestu postu voru avé de a-si substerne
recursurile sale la ordinariatul Mitropolitanu gr.-cath. alu Alb'a-Iulie
pe hartia timbrata cu urmatoarele adeverintie demne de toata credinti'a.

a) Ca sciu artea musicei, vocali si si acelei instrumentali cu
toata recerut'a esactitate.

b) Adeverint'a despre purtarea s'a morale precum si despre
cea politica, — mai in urma.

c) Atestatu de a mai fostu undev'a Profesoriu de music'a vo-
cale sau instrumentale.

Bla siu 27/15 Septembre 1862.

Ordinariatul Mitropolitanu.

49—3

Concursu.

Pentru ocuparea posturilor invetatoresci in statiunile vacante
la scõele populare, romane, ortodocse in Districtulu Celatei de Peatra
se deschide Concursu pana in 10 Octomvre pentru urmatorele Comune.

1. Fauresti cu salariu anualu de 200 fl. v. a. 4 Stengeni de
lemn si cuartiru naturalu.

2. Ciokotisii cu un salariu anualu de 200 fl.

3. Carbunarii cu un salariu anualu de 150 fl. v. a. si cuartiru
naturalu.

4. Drag'a Villm'a cu unu salariu de 200 fl. v. a.

5. Secatura cu un pausialu de 150 fl. v. a.

La toate acestea Comune pe langa leaf'a cuviincioasa e inpre-
natu si unu salariu de 15 fl. v. a. pentru obiecte scolare.

Dreptu accea doritorii de a ocupă vre un'a din statiunile aces-
tea au a se adresá pe terminulu presiptu inaintea subscrisului la ca-
sa pretoriala in Somcuta mare cu cerere de propria mana a loru
scrisa, si cu documente.

1. Ca suntu Romani de religiunea dreptu credinciosa resaritane.

2. Cu atestatu ea au absolvtu celu pucinu 4 classe normale si
cursulu Pedagogicu in Institutulu diecesanu.

3. Adeverintia despre purtarea morala, dela diregator'a politica.

Prin Candidatiune cei alesi dintre concurrenti se voru tramite ina-
inteza Présintitu Escellentie Sale Episcopului Bisericei ortodocse pen-
tru Parienteasca intarire.

Fauresti 15 Septembre 1862.

Inspectorulu scholelor districtuale in Protopopiatulu gr.-res. Tractur-

lui Cetatei de Peatra.

Gregorie Cioacasiu Protopopu.

Editrăpa ini tiparivală tipografie dîechesane.